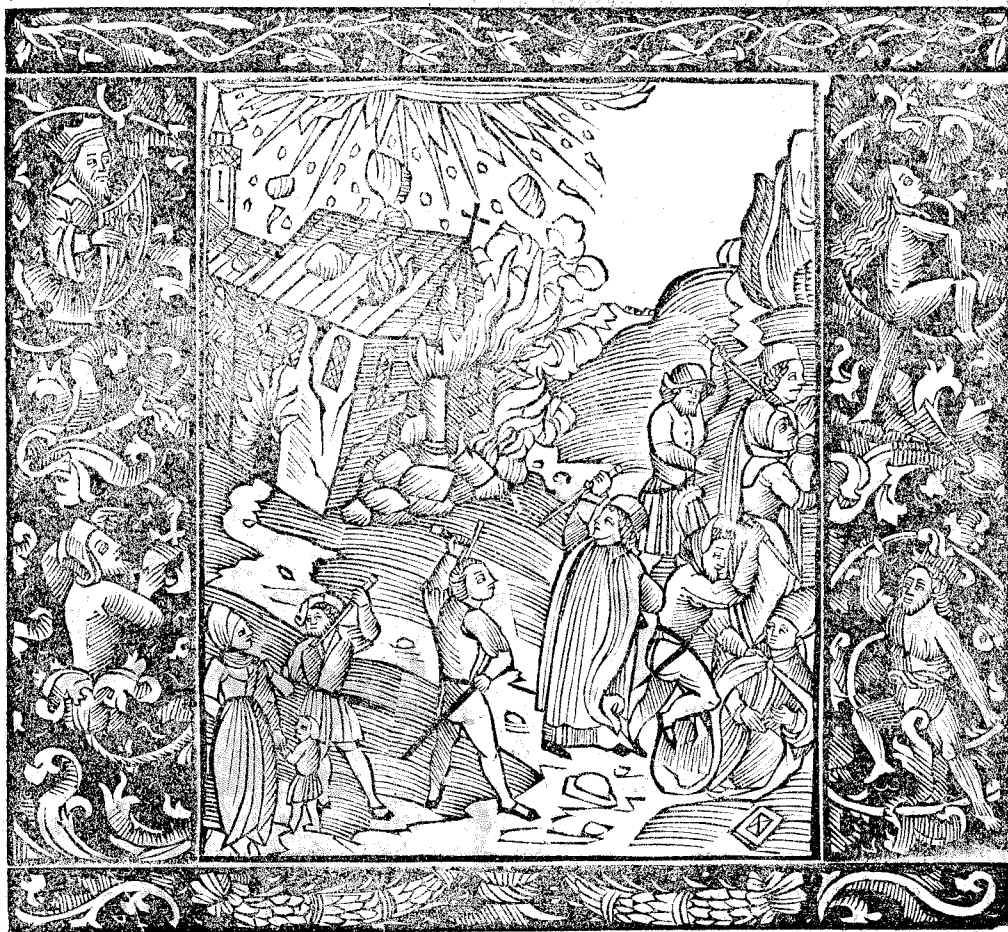

f
a
h

5508

The object of the Author apparently was, to warn the
Church of troubles which must ultimately follow, if the
abuses were not reformed, & particularly, to point out
Germany as the seat of Conflict — Frytag

46/100
Speculum naturalis cœlestis & prophetica visio
nis: omniū calamitatum tribulationū & an
xietatum: quæ super omnes status: stir
pes & nationes christianæ repu
blice: presertim quæ cancro
& septimo climati subie
cte sunt: proximis
tēporibus ven
ture sunt.

Reuerēdissimo in christo patri & dño dño Bern^o
hardino : sancte Romane ecclesiæ tituliq; san^{ct}
te crucis Cardinalilegato &c. optat lo^q
sephus Grunpeckh presbyter sum^{us}
mam fœlicitatem.

QVOM OMNIPOTENS ETEKNAQVE VINDICTA:
nullo vnquã afflictionũ tpe : in hoc miserum mortaliũ genus
tantopere seuire cõsuevit. Reuerendissime in christo pater &
domine:quin seuissimis turbulentiarũ tempestatibus:tribula
tionũ & anxietatũ gradinibus:aliquã diuine miscdiẽ sue serenitatẽ semper
admiscuerit. ac cum iam funestissimarũ calamitatũ turbines: ab om̃ibus
christianæ reipublicæ cardinibus (imperio romano in vltimã ppe despe
rationis paludem demerso) obstrepere incipiũt: te apostolici solis fulgen
tissimũ radiũ : ad discutiẽdas illustrãdasq; has ipsas periculorũ nubes trãs
mittere dignata est. Age lumen diuini ingenij: sapiẽtiæ: solertiæ & doctri
ne tue (quibus dei & naturæ dotibus oĩbus romanæ ecclesiẽ ornamentis
antecellere diceris) imprimis sup̃ imperij difficultatũ discrimina: deinde su
per vniuersa christianæ reipublicæ fulgura & tonitrua effundas. & quic
quid errorũ: malorũ ritũ et cõsuetudinũ: sceleris & iniquitatis: discordiarũ:
factionũ & prælorũ offenderis caliginis: qđ est causæ eiusmodi malorũ:
id ipsum abigas. tum phama tua apud mortales: & merita apud deũ opti
mum maximũ erunt om̃i fidere cœlesti: et maiora & clariora. Sin hoc ipm
negligẽtia preterieris: om̃ia in summe cõfusionis tenebris: & vltimi interitũ
fluctib; deperibunt. Nã ad hãc miserabilẽ erũnarũ cõditionẽ: nra deuol
uetur ppelleturq; salus: q; nullũ clarũ religionis: iusticiæ: fidei: iurisiurãdi
lumen: in vniuersis tractibus nris apparebit. oēs deuotiõis cerei: cũctæ &
diuine & humanæ charitatis faces extinguẽt. nec tantũ pietatis scintillæ
offendẽt: q; minimũ debiti officij lumẽ inde aut exilire aut accẽdi posset.
alter alteri baculos presidij manibus eripient: liberi parẽtib; cibũ oribus
excutient: fratres vestes fratrib; collo detrahent: filiaẽ pedes suos matrũ pe
dibus incutiẽt: vt capitibus ad terrã fractis sole supstitēs: laborũ sudorib;
fruant. & quid tum aliud reliquũ erit: nisi luctus & vlulatus: ac tandẽ mi
serimus interitus. Quãobrem ecclesiæ decus & ornamentũ: obijcere de
bes om̃es consilij & studiij tui obices: om̃esq; impedimentoꝝ scopulos: ne
eiuscemodi afflictiones in mediũ erupte: oĩa absorbeant. Et si forte nego
riorũ distractus magnitudine nequieris oĩa quæ in ecclesia inuerso solent
ingredi ordine: & cõtra om̃es leges diuinas & humanas moliri: vel mente
vel memoria cõplecti. nec valebis in rebus agẽdis futuroꝝ semp discrimi
nũ rationẽ habere: aut p̃teritoꝝ imagines in memoriã reuocare. cõijce cõ
sideratiõis tue oculos in sequens speculum: & videbis oẽm spurcissimarũ
abusionũ atq; cõtaminationũ saburram: qua nauigiũ ecclesiæ nimis one
ratũ altis mergit afflictionũ paludibus. cernes & innumera multo atro
ciora quã hactenus in hanc suspiriarũ colluionẽ iaculata sunt: calamita

tum spicula: quæ fator ex officinis pendentia: & corporibus & animabus nostris (si nō vel summe prouidentia armis: vel deuotissimarū ad deum supplicationū machinis restiterimus) minitant internū. Quibus quidē visis & sedulo aīaduēsis: facile poteris aliquor cataplasmata consiliorū & remedior adhibere: quibus imperij vlcerā: & inde vulnera totius christianæ reipublicæ ex toto sanent. nisi fortasse istud meū speculum offenderis inculti sermonis scabritie: scolasticæq; latinitatis rubigine obscurum: nec scripturarū auctoritate & grauitate satis politū & perspicuū. admoue precor doctas manus tuas: & pauxillulum effunde melliflue doctrinae fauoris & beniuolentia: & reddetur tersissimum & politissimū. hij deniq; principes: quibus hāc meam lucubrationē exhortatiōis loco dedico: tanto libentius capeſſent: bonāq; in partem interpretabunt: quanto licentius & emendatius: ac etiam liberaliori ex animo tanti patroni processit. Vale virtutū & omniū ingenuarū disciplinarū translucida gemma: date Ratibone imperiali vrbe tercio idus Augusti. Anno a natalicijs christi diebus octauo supra millesimū atq; quadringentesimum.

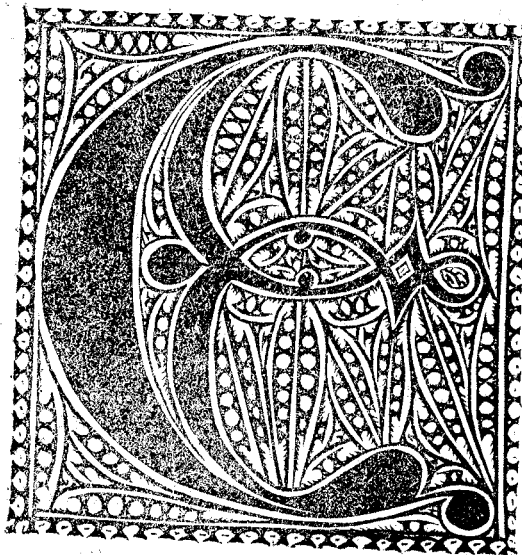
Reuerēdissimis in christo patribus & dominis dominis. N.
Maguntinē. Colonien. Treuerē. ecclesiæ Archiepiscopis: sacri Romani imperij electorib⁹: cæteris om̃ibus
maiorū ecclesiæ moderatoribus episcopis Abbatibus: Prelatis: & oībus eccl̃iasticis cæ
tibus: optat Iosephus Grunpeckh
indignus presbyter incrementum summi boni.

SI VNQVAM FVIT MISERICORDIE APVD VOS locus: inopūq; et exulum querimonijs liberū hospitium. Si clamor & eiulatus orphanor atq; viduar cōmiseratiōis stimulis aliqñ pupugerunt corda ṽra: deniq; reipublicæ discrimina: calamitates: & exicia: ad conscientia vestre cōceptacula nōnunquā admissa sunt. ac amor & priuata vilitas: nō subegerunt sibi in vobis (pace vestra dixerim) om̃ia viscerū claustra. euigilate iam demū. O lumina & ornamenta christianæ reipublicæ: e negligentia somno: animorūq; cōfusiōis tenebris: in debiti officij diligētia & celeritatis lucē. atq; dūmodo prohdolor tribulationū alluies incipit vltra om̃ia christianæ reipublicæ fata succrescere: vniuersosq; spei ñre fructus vastare: alij quos diri anxietatū fluctus in pfundū agitant solenr lugere: flere: & supplicibus manibus in cœlum tetentis miserabiliter eiulare. Alij quos hec incomodorū procelle p̃tereūt ridere: illorūq; afflictionē turpi cachino insectari. nōnulli cōsueuerūt nec gaudio nec tristitia magnope diffundi: sed incertū rerū exitum trepidā quadam mētis cōfusione metiri. Cæteri vero partim moetu: partim spe exagitati: et corpora & fortunas suas: his ipsis periculor discriminib⁹ pro virili sua obijcere student: at parum aut nihil: potentū nūmiā ob inuidiā:

simultates: & oīa fallacia: inuolucra efficere possunt. tantā interim ppter
animorū cōtrouersiā: reipublicæ moderatorū & incuriā & desidiā accidit:
q̄ misere ouicule ab eiusmodi afflictionū horrore fugiētes: atq; etiā per
iōes desperatiōis campos errātes: passim in cruciatuū torrētib⁹ depereūt.
haud debetis curā: vřā: habenas lōge more clauis appēdere: sed eas oī
bus velocitatis virib⁹ in pereuntiū cōseruationē dirigere: idipm q; tota inge
niorū vi elaborare: trepida gregū agmīa: solida in deuotiōis ouilia cōpel
lant: atq; inde salubrib⁹ adhibita instructionū pascuis: ad satietatē reficiā
tur: resecta: istos tēpestuosos pcellā: mot⁹ fortiter ferre: & tandē prorsus
etiā superāre possint. Nempe si et paululū vltra hore momētū negligētiā
vestrā cordas extenderitis: calamitatū diluuiū: raptis armentis & in pro
fundū demersis: vniuersa trāscendet honorum: dignitatum: & fortunarū
fastigia. tantūq; ad despectum & contemptū summū rediget nobilitatis:
reuerentiā: obediētiā: religiosēq; liberalitatis culmen: q̄ ne scoparius qui
dem aut aleo calciamentorū suorū sordes: in summe potestatis splendissi
mis ornamentorū insignibus extergi curaret. q̄ cū res ita se habet. Induite
vos patres conscripti sedule prouidentia: soccis: & oībus perspicuā fa
cibus accincti: circūferte oculos vestros ad omnes mundi cardines: cerniteq;
vnde illarum calamitatū seuericia oriri: quorsum quoq; defluere vi
deat: vt negociorū vestrorū vela: sed in p̄sperū vel aduersum euentus flatū:
vel extendere vel relaxare sciatis. At si forte nimīā ob rerum christianarū
errorū & confusionū caliginē: haudquaquā possitis vel cernere vel diju
dicare: quo e fonte hec fluctiuaga emanent incomodorū portenta: quorū
sum ve tendant: sustinete me obsecro pauxillum: & vobis humanā ex
solercia: & cōlestis disciplinā: & diuinorum vaticiniorū filice: lumen ex
cutiā: quo cunctas istas tenebras discutere: atq; ea ipsa discriminū mōstra
videre: & inde a ceruicibus vřis facillime propulsare poteritis. At vestram
obtestor sincerā humanitatē: si in excutiendo hoc lumine eruperint sub
christianā reipublicā aut forte ecclesiā appellatiōe: vel in ecclesiasticorū
vitā excessus: vel seculariū deliramēta aliquā rēphensionū scintille: nō ve
lit hominē piū in cōsectancorū salutē affectum gerentē: maliuolorū ho
minū obtrectatiōibus: inuerseq; interpretationis verborū & sententiarū mea
rum: iniqui aut iudicij aut dānationis ensib⁹ pmittere violari: vel prorsus
obtruncari. Quippe cōeli influxū: humanā intelligentiā: & diuinarū pro
phetiarum maiestatem hoc loco appellans: ac si plurimū viriū in ecclesiā
felicitatis incrementū & inde eius decrescētiā habeant: hoc ipsum haud
ideo efficere solco: q̄ istam solidam petram sup quā ecclesia fundata est:
mei velim scabri ingenij: rudis imperiteq; eruditōis cuniculis discindere.
hoc ve temere determinare: q̄ ecclesia debeat cōlestiū siderū influxui: ve
ris aut falsis pphetijs: humano aut cōsilio aut operi subijci. nec in animo
est: vřis repugnare grauissimis et sentētij & correptiōib⁹. Sed ad prouide
re: rates ecclesiā: nō solū iactari posse crebris discordiarū & bellorū pro
cellis: quā e cōeli non nunquā penetralibus: erraticorū siderum contrarijs

qualitatibus cōmixtiōibusq; pfluunt: dūmodo p̄sertim humana corpa
e cōcordi vitaliū humorū atq; inde cōsonantiū animi affectionū armonia:
in dissonā cōcupiscibiliū & irascibiliū cupiditatū discrepantiā deijcere lo-
lent: verū etiam prauarū cōsuetudinū ventis: diuinarū & humanarū legū
trāsgressionis grandinibus: aliorū quoq; turpiū scelerū fulguribus inuale-
scentibus: ad aliquarū calamitatum scopulos ita cōcuti & collidi: vt pro-
pe per mediū dilecte: profundis mergi fluctibus videant. eam & obrem:
quantū ad prouidum religiosumq; ecclesiarū: regnorū & principatū: ac
etiam omniū rerum publicarum moderamē: iterū stultam incōsideratā
& improvidam rerum administrationē. Deinceps quantū ad fœlicitatem
vel aduersitatem: cœlestis inclinationis chatenis: & humane volūtatis fu-
nibus dependere. Quoniāquidem ad Saturni Iouis & Martis magnos
infaustosq; cōgressus: cernim⁹: florida interire regna: eoq; incomodo to-
tam funestari ecclesiam. ad fœlices vero irradiationes crescere: atq; ad su-
prema incrementorū culmina consurgere: et ecclesiam inde ingenti sub-
limari exaltatione. aīaduertimus & mortales rationis & sensuum concor-
die clipeis: salubribusq; prouidentia & exactorū cōsiliōrum hastis arma-
tos: om̄es aduersitatū turbines & a corporibus & principatibus suis lon-
gissime ppellere: sensuū rursū mōstris bestialiq; imperio subiectos: qua-
libuscūq; honorū & dignitatū fastigijs: quātiscūq; ve opum & fortunarū:
regnorū & principatū cumulis affluerint: in om̄ia incaute incidere: & se
& diuitias suas stulte deperdere. Quia ex cōsideratiōis scintilla: hic clarus
emicat certitudinis igniculus: quocūq; tpe ecclesie prosperitatem vel eius
disturbū: cōiecturarū solerti perspicacia: rerum & p̄sentū & p̄teritarū ex-
cusse cōsideratiōis apice: & cœlestis scientia experientia: p̄cognosci: ac de-
mum sapientū moderatorū p̄uidencia: religione: cōtra aduersa om̄ia ita
cōmuniri: vt ne quicquā periculi accedere possit. Quāobrem sine rubore fa-
teri audeo: nisi naucleri primores ecclesie gubernatores: mox cōsolidauē-
rint nauigiū petri firmis robustisq; cōcordie pacis & fidelis cōfederationis
cōpagibus: obstruxerint & in eis fundo oēs rimas p̄ quas priuatū como-
dū fraudes fallacia & summa pfidia ad hoīm cœtus influere solent. tum
oēm pestiferarū cōsuetudinū: puerorū morū: vsure vsure & om̄is falsita-
tis saburrā sedulo exhauserint. Postremo necessario mutuoꝝ & cōsiliōrū
& subsidioꝝ comeatu instructum: ita p̄ fluctuagū tribulationū pelagus
traduxerint: vt nedū animus sit remigio intentus: sed & manus ipse operi
adhereant: facilis aduersitatis aura accedere queat: qua in medias destru-
ctionis syrtes delati: si oēs mundi vires corporibus suis congestas ferrent:
haberentq; ferreas manus: nulla laborū vi idipsum a naufragio tueri po-
terint. confractis aut̄ imprimis regiminū instrumētis pensculent apud se
metipsos: qua humana arte quisq; enatare salutiferūq; littus apprehendere
velit. summus æque ac infimus crudelibus neptunni subdes̄ scep̄tris: ex-
cussis igitur omniū impedimentoꝝ molib⁹: arripite hoc ipsum probatio-
num mearum quod pollicitus sum lumen. Si illo illuminati & periculoꝝ
magnitudine compuncti: rem in manus desumeretis.

Caput primum de mutatione status christia-
næ reipublicæ: quæ ex manifestis signis cœli
depromi potest: & liquido probari.

CXQVO IMBECILLITAS HV-
mana : nequit ob densam carnaliū:
cupiditatū caliginem : profundāq;
aliorum viciorum voraginē : istam
abstrusam dei maiestatem : atq; a
sensibus seclusas naturæ operatio-
nes plane apprehēdere . Iccirco ini-
tium fundamētū probationū mea-
rum : iaciendū ratus sum : super ma-
nifesta signa cœli : quæ : significatio-
nem sui : prope in propatulum &
omniū intellectui exponere viden-
tur . legimus inquam maiorū no-
strorū temporibus : multa in cœlo

prodigia: & in terra portentosa monstra crebro apparuisse: eiuscemodiq;
portentorum apparitiones nunquā sine ingenti rerum mortalium mu-
tatione preterisse. ceu cum apud Persas sanguine plueret: appareret &
in nubibus ingens hiatus: in cuius medio solis splendor bulire: nubecu-
lasq; omnes passim absorbere videbatur. apud medos stella viri armati
ac equo infidēis speciem cōmonstrans. item sup iherosolymā tpe macha-
beorum: & super romam paulo ante christi aduentū crassarentur mul-
ta alia portenta: exercitus armatorum: clangores tubarum: crepitus ar-
morum: fulgetra: stelle crinite: halones: prodigioseq; pluuiā lactis & san-
guinis: non multo post: hec florētissima imperia funestis calamitatibus
interierunt. At vtrum eadem tempora quibus hec ostenta obtigerunt:
huic nostro seculo: huiuscemodi portentorū vel ostentorū frequentia &
admiratione: atq; inde humanarū rerū turbulentia comparari possint:
haud facile dixerim. istud inficiari potest nemo: vix vlla hominū etate: tā
crebra & stupēda prodigia mortalitatem occupasse: quā his nostris die-
bus magno cum terrore: contremiscentia: & animorū deiectione cernere
solem. Quid autē deus & natura sibi his miraculosis signis velint: nul-
lo ingenij flumine: nulla intelligendi copia: eloquēdi interpretandiq; vi-
satis complecti posse existimo. hoc ex meipso quantū mihi ab æterna sa-
pientia datum est: res vel diuinas vel humanas consideratione: intelligē-
tia & interpretatione prosequi fateri audeo. eadem prodigiosa signa que
iam in tempora nostra incidunt: presertim que formā & figuram crucis
exhibent: & ex minutis guttulis sereno & turbido tēpore: de cœlo in mu-
lierum pepla: rículas & plagulas: virorum subuculas: et alia linea indu-
menta arcellis vel vestiarijs clausa: insperato cadentibus formātur: mon-
strosa significatiōe haudquaquā carere. Nanq; si e naturæ officina: cuius
maiestate post deum nihil est sublimius: subtilius & potentius pdeunt:
quod est: eorū materies ex sicca & calida exhalatiōe constat: terrestreiq;
liquoris hoc modo cadentis in prefatas figuras effusio: naturaliter con-
tingit: nihil est illis effectibus quos portendunt rarius & admirabilius
futurum. Sin naturæ artificiū (quod potius crediderim) effugiunt: exq;
diuine voluntatis fabrica effluunt: eadem ratione qua malorum prefa-
gia dici: prosperi successus magneq; felicitatis pñuncia probari possunt
misericordissimus siquidem mundi fabricator: semper fungitur erga mi-
seros mortales clemētis pijs et iusti parentis munere: qui liberos suos cō-
muni fragilitati atq; ad malū inclinationi obnoxios: studet pijs admoni-
tionibus: ab indecoris moribus omniq; illicito facinore cohibere. & cum
eos eiuscemodi salubribus exhortationibus aures minus attente: sed cū
tedio acomodare ad flagitiaq; pronos pergere aīaduertit: pudore & in-
dignatione arreptos flagris cedit. Et vbi nec ista castigatione aliquem
fructum in eis producere potest: omnia clemētiae & recōciliationis signa
expromit: vt eos hac summa lenitate a pertinacia & vitæ turpitudine re-
trahat. At siue rigiditatis siue benignitatis studijs egerit: nihil penitus se
proficere considerat: desperatis rebus seuire incipit: perditosq; ingenti

atrocitate: expulsiōe a paternis laribus & mollibus delicijs: ac etiā relegatiōe in exilium miseras et erūnas persequitur. post tamē amaritudinis periculum ad recte actionis & virtutum callem reuersos: lachrymis pre nimio gaudio rursus in gratiā excipit: longeq; vberiorib; libertatis: paterne charitatis: honoris & hereditatis fructibus exaggerat. ita idem optimus maximus parēs deus: monuit nos fedis criminibus cōmaculatos: iam pridem lenibus aduersitatibus: sed vbi eas ipsas paternas admonitiones contemptu quodam abieciimus: animasq; nostras indies magis atq; magis in fœtidiore peccatorū sordes demersimus: adhibuit aliqualem rigiditatem: inflixit em̄ prauitati nostre pestilentia: famem: locustarum: ichneumonū: & aliarum quarundam pestiferarū volucrum molestias. Verūenimvero postquā & istas calamitates tanquā res leues post tergum recussimus: excitauit in pertinaciā nostram grauissimas bellorū conflagrationes: horribilissimas quoq; super agro; vbertatem diluiorum inundationes. admouit deniq; lateribus nostris: tēterrimos christiani nominis hostes: qui temeritatē nostram intra terrarū nostrarū limites ferro: flāma: cede: & quacūq; deinde vi possunt: cōtineant: interim tamē vxores liberosq; nostros ad nutum suum vexent: fortunas diripiant: tēpla spolient et concrement ac optimum quēq; vel diram in seruitutem abigant: vel atrociter per mediū sectum necent. cū nec istius nec alterius poēne ratio habetur: omnia etenim pericula qualiacūq; & quantecūq; sunt despiciuntur et subsannantur: ac etiam ad istam cordium duriciem & cecitatem delapsi sumus: q; abiectis legibus diuinis & humanis: nihil inter prosperitatē & aduersitatē: gaudiū & tristitiam: lucem & tenebras: aternitatem & lubricitatem temporē: honestatē & turpitudinem: probitatem & viciū interesse putamus. Virtutes nullo mercedis nūmo: flagitia amplissimis premijs afficiunt: quamobrē & omēs mortales nō aliter ad scelera: quā equi ex carceribus cum celeritate ad metā agi solent: properant. ita spurce turpiterq; hoc æuo viuūt: q; nullo vnquā tempore humanitas vitam turpius exegisse videt̄. Nullus est inquā status: nulla etas: nullus sexus: qui non sit luxui: ebrietatis: superbix: auaritiæ: & omni turpi questui deditus. Sedet vana cecitas pro dolor pro crimine: non est contenta gloriam dei per virtutum oppressiōē in terris extinguere: sed conat̄ ipsam altissimā sapientiam: detestabiliū delictorū machinis: maledictionibus & blasphemijs cœlo exterminare: ad stigiasq; paludes demergere cunctipotens miscdia: quæ nullo numero nulloq; ponderis vel mēsure termino cōplecti potest: nolens mortē peccatorū sed magis vt cōuertant̄ & viuant: effundit in mediā rerū nostrarū desperationē ista veneranda signa crucis: quæ super iustos & iniustos: dignos & indignos potissimū super linea hominū indumenta: quæ vicinitate pollutorū corporū sordem cōtraxerunt: decidunt. vt inde promptā voluntatem & gratiam: quā se cunctis peccatoribus quacūq; horā cōuersi fuerint ad penitentiam: & per propheticos et euangelicos testes spopōdit cōmunicaturam: eliciamus. Monet si omniū meritorū: quibus nos a primis cunabulis vsq;

in presentem horam affecit: utiq; obliuisci: saltem eius acerbissimam passionem ad memoriam reuocare velimus. quandoquidem hoc venerabilissimum christi martyrium tante est efficacie: ut quicumq; omnia & singula in eo dolorum momenta: sedula mentis attentione voluerit & reuoluerit: hic profecto nisi prorsus lapideus aut ferreus fuerit: cor suum a compassiois impetu: oculos a lachrymarum profluuium: conscientiam a poenitentiae vi: animam ab amoris facibus continere non potest. soluitur crebra commemoratione passionis domini nostri iesu christi omnis cordium duricia: & cecitatis tenebre ea passim discutiuntur. Inuitat nos iccirco propitius redemptor noster per ista prodigia crucis: ad salubrem eius commemorationem: per quam ex omnium tribulationum & afflictionum procellis liberari: atq; postremo etiam facillime saluari poterimus. Quapropter aeternae etiam (ut dictum est) prosperitatis & beatitudinis indicia dici possunt. Sed ve ve pertinacia: ve infidelitati & perfidiae ve turpitudini scelerum: quibus reuerentiae ornamentis: quibus deuotionis lucernis: quo virtutum & bonorum operum ordine: excipimus istos venerabiles altissime prouidentiae nuncios: potius eos summa indignatione & sceditate: ludibrijs et blasphemijs abigimus. Vnde & nobis nihil boni: sed omnia denuntiabunt mala: & horribiliores sane calamitates: quam haecenus per vniuersam mortalitatem laboratum est. Vereor per immortalem deum vereor: ne hoc sit tempus turbulentiarum: miseriorum & calamitatum: in quo omnium sanctorum patrum vaticinia conuenire solent: scilicet quo vniuersalis ecclesia multifariam coquassari debeat. timeo ne populo christiano: & imprimis nobis ecclesiae consecrancis: hoc idem quod iudeis solebat: obuenturum sit: qui cum multa hierosolymis & oculis & auribus capefferent stupenda portenta: cernerent in aethere equites discurreres auratas stolas habentes & hastas: cursus equorum per ordines digestos: telorum iactus & alia. audiret & in sacro sancto templo horribiles sonitus & commotiones. at cum omnia vilipendio preterirent: ultimo erumperet ex aditu templi hec repentina vox transmigremus ex his sedibus: paulo post cedem octoginta milium virorum & foeminarum: tot vinclis detentorum & venundatorum: sceptrum etiam eorum deficiebat. sicut portentum istud vocis transmigremus ex his sedibus: significarit discessum dei per gratiam agente iudaica: & inde desolatio regni hierosolomitani insequeretur: ita apparitio istorum prodigiorum crucis: cum ea contemptu & ludibrijs prosequi videmur: abscessum crucifixi a populo christiano portenturum sit. Nam ut in hierosolima que erat caput iudaicarum gentium occurrebant eiusmodi monstrorum terculamenta: ita iam eterna vindicta permittit ea in germania: quae propter imperij culmen caput censetur esse christianae reipublicae: apparere. ac etiam quemadmodum sacerdotes sentiebant haec signa priores & in sancta sanctorum: prius denique sinagoga quam regnum exterminabat: ita nos primi vidimus sepe dicta ostenta crucis in aris: sacerdotalibus ornamentis: sed pro chdolor nos flammis sancta crucifixi monstra & aeternae ultionis anteambulones: priores secularibus risu & subfannatione tanquam puerilia deliramenta abigimus: sicut & pene priores sumus (pace honestorum sacerdotum dixerim) in ocio: luxu: auaricia: tabernis

temporibus: p̄toribus: popinis: venationibus: aucupijs: ludis: choreis: gesticulationibus: saltationibus: dimicationibus: & in om̄i fœda rerū administratiōne: vilibusq; magistratib⁹. Haud longe igit; si nō ilico fuerimus cōuersi a via nostra mala: abesse potest: quin eam in calamitatū paludem delapsuri simus: qua iudeorū ceca temeritas interijt. Et sane si hanc miserabilē rerū christianarū cōditionē: harū flebiliū calamitatū miserā: aduersorū temporū erūnas: sedule cōsiderationis hamis prendideritis: illud ipsum lumen iam adepti estis: quo cunctas difficultatū caligines discutere: atq; inde p̄dicta afflictionū mala om̄ia dilucide & cōspicere et euitare valebitis. adiuuēto erit ista salubris exhortatio: illius sancti vatis & preconis iesu christi: qui iā per om̄ia ecclesiæ limina: instar iōne prophete discurrens: christicolas ad pœnitentiam in hunc modum flebiliter exhortatur.

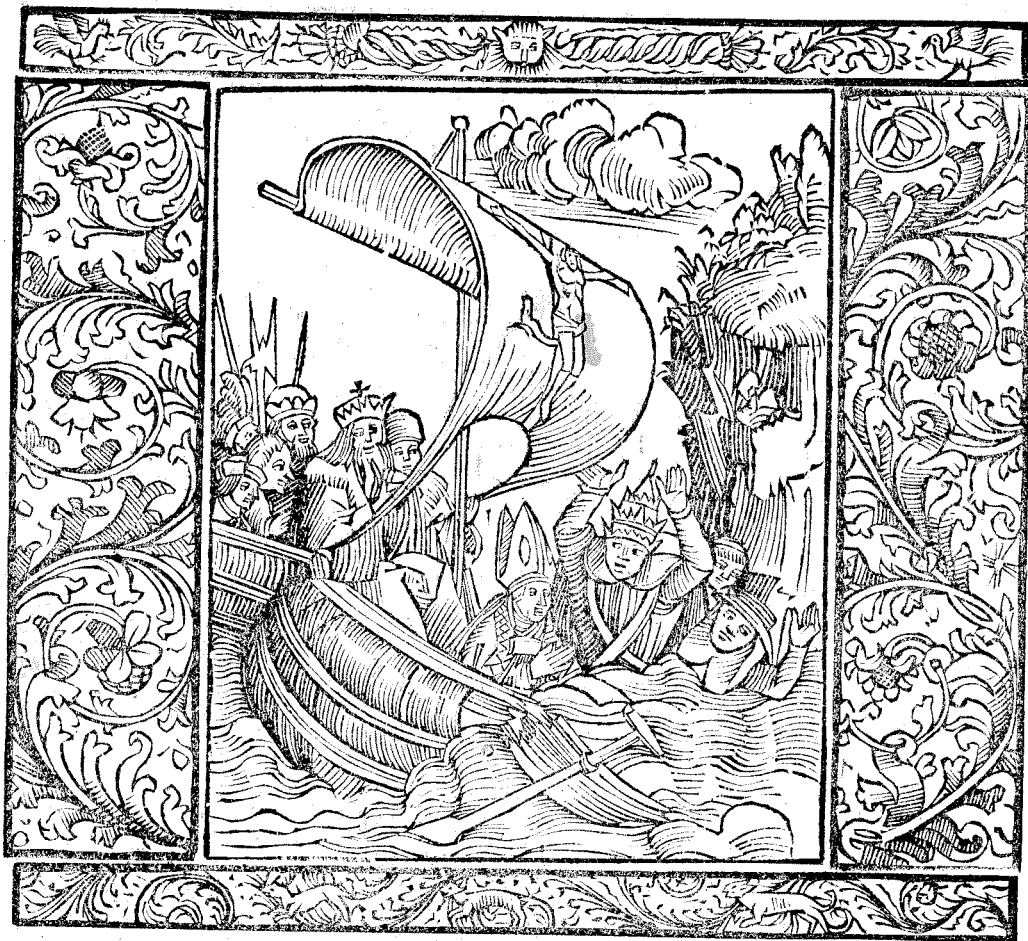
¶ Caput scđm de cōfirmatione predictorū per vaticōs sermones: cuiusdam sancti vatis & preconis iesu christi: qui iam per om̄ia ecclesiæ limina: instar iōne prophete discurrens christicolas cohortat ad pœnitentiam.

GXPERGISCIMINI O VIRI CHRISTIANI: E GRA-
ui scelerū somno : atraq; mortis caligine : auriūq; & omniū
sensuū vestroꝝ cordas rescindentes verba mea intentissime
percipite. Quia legem dñi dei nostri in latrinā: & omnes eius
diuinos sermones in obliuionis & cōtemptus cloacas abie-
cistis : cōpistis virtutum in exercitatiōe prorsus delirare: in
malicia sapere & prudentissimi esse : omnem equitatem &
iusticiā snbuertere : pupillorū & viduarū sudore inebriari: patrimonium
christi scortorū delitijs dissipare : ac etiam efferatā libidinē vestrā stupris:
adulterijs inccestu: & omī illicito concubitu: inexplēbile vero habēdi vor-
racitatem furtis & sacrilegijs explere. deniq; dei templum per scelus & sum-
mam iniquitatem vestram constitutū est lupanar & domus furum atq;
latronum: in quo non celebres hymni : sed blasphemix cōlestis principis
resonant. propterea extant adhuc pauci dies: & vniuersa ciuitas katholi-
ca corruet vsq; ad fundamentū. Induite igitur vos saccis pōnitētiæ & cō-
tritionis: & a maiore vsq; ad minorem occurrere domino lachrymis : tum
miserebitur vestri sicut niniuitarū misertus est. Sin autē pōnitentiā reier-
ceritis: illucescent euestigio dies luctuum : quibus a conspectu malorum
quæ in vos crassabuntur: fugere volentes: flumina in littoribus acclama-
bitis: vt vitam vestram propicio fluxu excipiant: abrupta montium inuo-
cabitis : vt lacera corpora vestra in ipsa pēcipitatione molliter dilanient.
Arbores in siluis lachrymabilibus oculis implorabitis: vt ceruices vestras
ad ramos suspendendas indulgenter ferant. tantus erit christianorū plan-
ctus & vlulatus: q; alter ad alterum dicent: nōne melius fuisset genitricēs
nostre nos in aluis suffocassent. per hunc modum exclamat vir dei in sce-
lerum nostrorum spurcitiam. nisi quispiam osorum veritatis: reprobaue-
rit hunc vadicū diuini hominis sermonem: gannieritq; prophetas (ceu
a pluribus imperitiis hoc verbum vsurpari solet) lampridem esse mortuo-
s. neminem futura prestire posse. Astronomos omīa mentiri. hic haud-
quaquā sistet liuoris sui veneno : fluuium diuine gratie : vt nullum am-
plius reddat probis hominibus liquorē futura pēciendi. nec sacra astro-
nomix mysteria eradicabit. quinimo prophete hodie viuunt : quecunq;
certe de iudeorum afflictione: regni eorum & cōmutatione & inuersione
vaticinati sunt: ad nostram militātem ecclesiam referri possunt. Viret in-
super & floret humana solercia: quæ exiguō diuini luminis radio illustra-
ta: ex rerum mortalium conditionibus: pleraq; futura elicere potest. Vnde
de vereor q; hec prophetia : nō obstante quorūcunq; nebulonum cachi-
no: sit nimium vera: & eiusce fundamento fulcita : vt ne facile quidem re-
probari possit: vestra sane fretus iuste interpretationis benignitate: hoc fa-
miliare scribēdi genus aggressus sum: quod vestro tam graui quā sancto
iudicio: quocūq; siue ad affirmationis siue negationis temeritatē peruen-
tum fuerit: subiectum esse volo: & toto calami vigore subigo.

Caput tercium quo autore rumor iste exortus
 sit: scilicet nauicula petri debeat istis annis ad
 multos periculorum scopulos concuti:
 & prope naufragari: ecclesiasticiq;
 multifariam conturbari.

HIC RUMOR SCILICET NAVICULA PETRI DE-
 beat ijs. temporibus ad multas periculorum syrtes concu-
 tit: ecclesiasticiq; multifariam conturbari: non est hodie: nec
 nudius tertius exortus: sed pluribus iam annis ora morta-
 lium occupat, deniq; nec ista hora: quicquā crebrius cum
 publicis: tum priuatis hominū cōuentib⁹: & a pueris & fœ-
 mellis: doctis & sapientibus frequentari contingit: quā hoc
 verbum: hoc tempus idipsum esse: quo persecutio cleri passim debeat per
 omnes ecclesias crassari: & plures etiam ecclesiæ a fundamento deiici. Sed
 opere precium est: autorem istius vaticiniij indagare. Verum idipsum est:
 homines probi simplices: tenuiq; intelligentia prediti: multa possunt futu-
 ra diuina reuelatione percipere: quæ hincinde disseminare solent: vt vel ma-

los a sceleribus deterreant: vel probos in bonorum operum amplexibus
conferuent. Et homines iniqui & peruersi: diabolorum suggestione: ple-
raq; odij discordiæ & præliorū semina: sub prophetiarū forma in vulgū
effundunt: vt inde sacrilegij: furtoꝝ & cedium segetes excrecentes: vniuer-
sum religionis ordinem confundant. At licet mali spiritus nunquā cessent
prauis iusticiæ oppressoribus: proborum hominū vexationes suggerere:
semina interitus totius humani generis passim per orbis terre regiones ia-
cere. nec est vllum tempus quo diuine misericordie fons: non tam largos
futurarum rerum præsciētæ riuulos ex se effundat: quin multorum pro-
borum hominū deuotio: eisdem cōtinuo irrigetur: indeq; vel bonum vel
malum predicere possint. Attamē: quia clarum et perspicuum est: ac etiā
cunctis mortalibus cognitū & perspectum: q; vix vnquā aliquid prauius
et corruptius: humana in natura visum vel auditum est: hoc ipso viuendi
modo: quē christiani præsertim nos qui deo dedicati sumus hodierno die
exigimus. posthabitis vel iustorum diuinis reuelationibus: vel malorum
figmentis: is qui rerum humanarum deliramenta parumper callet: & cœ-
lestis disciplinæ (vt crebrius quidē recensui) sanctorumq; prophetarum
mysteria aliquantulum gustauit: ex his tribus vaticinandi modis. cōiectu-
ris rerum christianarū: astorum scientia: & prophetarum certissimis æter-
ne veritatis testimonijs: potest euentum ingruentiū periculorū ita clare &
argute: itaq; pbabilibus & solidis argumētis corroborare: q; eiusmodi
argumentationū confirmationes: nullis pertinaciū hominum impugna-
tionibus: facile infringi poterint. hinc effluxit ille rumor de cleri ecclesiæq;
conturbatione. cuius quidem autor est vir iustus recti cordis: sincere cō-
scientiæ: & flagrantissimi in deum amoris: qui tali ex corruptela: alijsq; præ-
sciendi modis: expiscatus est ista futura mala: que vbiuis locorum modo
predicto per ora hominum volitant. ea certe cum vel amoris vel terroris
causa: in propatulū enunciauit: cœpit mox phama (ceu omni volucris ve-
locius efferi solet) de hac re longe lateq; diffundi. huius profecto sancti
viri auctoritati & diuinandi generibus innixus: calamitatum seriem: quæ
christianam super rempublicam his temporibus peculiariter vêtire sunt:
ita sensibus vestris subiiciā: ac si illo temporis momento: scuitæ sue gran-
dines in terram iacularentur. At dumodo nostras recenseo afflictiones:
haud debent se seculares nimio diffundere gaudio: nam e singulis ma-
lis: potiora exilient in eos fragmenta. Et si primi biberimus tribulationū
calices: ipsi quicquid in fundo residebit vř fecis vel veneni: id totum epota-
bunt. quod imprimis cōiecturali ex consideratione confirmari potest.

**Caput quartum de christianæ reipublicæ
conturbatione: quæ ex coniecturis: pra-
uis & corruptis christianorum mo-
ribus confirmari potest.**

SI SCELERATISSIMVS OMNIVM DAMNATO-
rum creatoris nutu : ab inferis rediret lucemq; vitæ repete-
ret. vti certo tempore infernalium pœnarum expers: in mû-
do inter sodales & necessarios voluptate frueretur. dum
pristini status socios & officij collegas : tam repentina mu-
tatione alienos factos obstupesceret: alteriusq; conditionis
iugum subiturus contemplari inciperet quo genere vitæ quisq; mortaliū
statuū suū curriculum exigeret. inter pensiculandū cum dignitatis tum
humilitatis ordines: diuitiarum & paupertatis scalas : laborum & ociorū
gradus : mox eam in rerum confusionem atq; incertitudinē demergeret:
qua verum a falso: bonū a malo : magnum a paruo : rectum ab aliquo:
iocum a serio: presens a p̄terito: haud facile dijudicare posset. quoniāqui-
dem, singula fratrum in fratres: generum in soceros: parentum in liberos:

verba facta & gestus: sunt eiusmodi simulationum fallaciarumq; inuo-
lucris aglomerati:q; principium medium vel finem: debiti cuiuspiam offi-
cij inde expromere potest nemo. Quis obsecro in vniuerso genere christia-
no: tam sublimem dignitatem seu felicitatem comperiet: quæ sit fidei &
integritatis lumine ita clara & perspicua vt esse deberet. rursus vbi tam
sordida & vilis inuenietur cōditio: quæ sit innocentiae fidelitatis & obedi-
entiae claritate ita translucida: vt non aliqua temeritatis insolentiae & perfidia
caligine obtenebrata: omnē laudem & decorem amittat. verū tamen. quis
tantis diuitiarum copijs affluit: qui cum vnum nummū sibi iniuste acce-
dere sperauerit: manus suas cōtineat a sanguinolento aere. Quis iterum
tam inops miser & erūnosus: qui fidem & iusiurandum in gremio suo si-
ne mēda conseruat: dum proximum suum minutissimo in aeris ponder-
e fallere potest. Sed vbi prohdolor prohcrimen: tam cōtinentes sanctiq;
cuiuscunq; religionis atq; professionis offenduntur flamines: qui aequita-
tem cum perfidia trutinantes: non plus semper ponderis de nequitia: quā
probitate: in sudorem suum reponere consueuerint. sitiunt iam nummos
infantes pariter et senes: mēdici & diuites: spirituales & seculares: quocūq;
etiam genere turpis questus cōparati fuerint: aurumq; solum pro christo
colunt. Auro fures & sacrilegi: adulteri parricide & omēs patrie prodito-
res: iusticiae omnia claustra effringunt. scurre parasiti: stolidi & stulti: aleo-
nes & phagones: sublimia conscendunt honorum & dignitatum fastigia.
& exilibus auri machinis: magnificorū herorū diruunt fortissima cor-
dium propugnacula. quinimo aurum non gesserit manibus summa in
terris sapientia: omib; expellitur exhibatur & exploditur locis. Sedet p-
bitas ipa: omib; comitata & virtutibus & musis: locupletū aedes adierit:
risu & cachino stercorum perfusa sordibus mox abigitur. haud cōmemo-
ro: quā luxuriæ ingluuiēs: in omnes etatum gradus: & prope in infantia
inualuerit. non mirum si cuncta a summo ad ima ruerent. cum igitur tan-
ta corruptela detinere cōcepit vniuersam christianam rempublicam: is qui
a manū sedibus cruciatuūq; palude: ad deligendum sibi in mundo vo-
luptatis & locum et statum emissus est: draconum potius antra serpen-
tum viperarum & scorpionum speluncas: quā aliquem christicolarum
coetum sibi deputeret. Nunquid igitur tanta scelerum spurcitia perpetuo
est duratura. creator ve in æternū est passurus fetorem delictorū nostro-
rum in diuinum conspectū suū conscendere. an non se scelera sunt mutuo
ad duos destructionis scopulos confractura. nisi profecto mens nostra
fuerit tanta obtusitatis nebula obscura: vt nullum intelligentiae vel consi-
derationis lumen capere queat: longe abesse non potest: quin omnia pœ-
narum tormenta: quæ superioribus seculis gradatim in iudeorum & gen-
tilium flagitia truculentissime decussa sunt: iam simul multo etiam & ra-
riora & atrociora sint in nos seuitura.

Caput quintum de secunda confirmatione
fluctuationis christianæ reipublicæ. ex so-
lis & lune obtenebrationib⁹: magnisq;
erraticorū siderū cōgressibus.

SI HEC TANQVAM LEVIORA ET PARVUM
probata epulones riserint. conijciant sensus suos in naturæ
artificij conceptacula: cernantq; utrū non inde in prompta
expromi queant cause pcellarum eiusmodi tempestatū
quibus christiana respublica conturbari debet. Siquidē:
mediocriter vel doctus vel sapiens: id ipsum nunquā inficia-
tur cœlestem ordinem instrumentū creatoris existere: quo
vniuersam mortalitatem: quicquid quatuor elementorū circumflexu cō-
tinetur & gubernet & dirigat. sidera autē presertim erratica: dispensatores
esse & effectores cunctarum rerum generabiliū & corruptibiliū: quantū
ad specierum & indiuiduorū minutissima etiam accidentia. & vniuersas
formas & figuras terrenas: a cœlestibus formari imaginibus. & hoc est:

quod Ptolomeus scđo quadripartiti capite primo attigit : & in suo centio
loquio pluribus locis asserit:famem:pestilentiam:prelia:terremotus:di
luuia:æstus:fulgura:siccitates:ventorū flatus:regnorū mutationes:prin
cipatuum decreſcentiā : legum & ſectarum innouationes ex ſolis & lune
obſcurationibus propter virtutum amborum luminarium cōmixtionem
preſcripi poſſe . & ex ſuperiorū ſiderum congreſſibus : propter motuū eo
rum (vt inquit,Hali) tarditatem horrendas emanare rerum mortalium
mutationes: cum autem paucis elapſis temporibus non nulle eiufcemor
di ſolis & lune eclipses : plures quoq; Saturni Iouis & Martis conuentus
obtigerūt . Anno enim uero tercio ſupra quingentefimū : Iuppiter & Mars
primo coierunt in quindecimo gradu cancri : octauo die Octobris hora
tercia poſt meridiē: minuto trigefimo ſcđo. deinde Saturnus & Mars cō
uenerunt in vigefimo gradu cancri die vigefimo quarto eiufdem menſis:
hora vigefima: minuto trigefimo quarto poſt meridiem. Tercio ſaturnus
& mars fuerunt coniuncti vndecimo die Decembris: hora terciā: minuto
quarto poſt meridiem in decimo octauo gradu cancri. Quarto cōgreſſi
ſunt Iuppiter & Mars. Anno quarto: die quarto Ianuarij: hora quārtade
cima poſt meridiem in nono gradu cancri. Quinto Iuppiter & Mars cō
cucurrerunt vigefimo primo die februarij: hora decima poſt meridiem:
in quinto gradu cācri. Sexto ſaturnus & Mars amplexati ſunt ſe mutuo:
tredecimo gradu cancri: decimo octauo die Marcij: hora decima: minu
to quadrageſimo octauo poſt meridiem . Septimo ſaturnus & Iuppiter
ſalutauerunt ſe inuicem : decimo die Iunij in meridiē : in vigefimo gradu
cancrī. preterea anno preſenti. octauo uidelicet: menſe auguſtali: Iuppiter
& Mars a nouo ſe cōmiſcebunt. Opere precii igitur eſt. niſi tota naturæ
maieſtas:& om̃is ſcientiarū excellentia: ac etiam quicquid in orbe terrarū
a mortalibus vel ſenſu vel intellectu agitur: ſit vanum quiddā & ſuper
ſtitioſum: ſuper ſextum & ſeptimum climata: totum chriſtianæ reipublicæ
corpus: quod libre & cancro principaliter ſubiacet : ſint aliquæ horrende
mutationes venturæ . Et licet aliqui effectus tam eclipsiū luminariū : quā
iſtorum congreſſuū planetarū preterierint: ſeu ita equidē martialium ar
morum ab aliquibus iſtarū cōiunctionū excuſſa: per om̃es norici tractus:
& a morinis & battauis vſq; ad pannonios: & a pannonijs vſq; ad italos:
ita horribiliter proximis temporibus debachata eſt : vt vix tuguriū illis in
tractibus relictum ſit: quod non ſenſerit eius procellam. alijs in regionib;
peſtilentia: interitu quoq; principū: inter eoſdem & omni ſimulationū : ſi
multatum fraudum & fallaciarum artificio : inter populares cōtentioni
bus:& flāmis & cedibus ſeuiffime laboratū eſt. tamen ppter vniuſcuiuſq;
cōiunctionis peculiare qualitatē & naturam : innumere calamitatū tem
peſtates: fatorū in officinis adhuc cōtinentur: quas propediē in dictorum
tractuum mundi incolæ: viros & ſcēminas iaculatura ſunt. hee exiſtunt:
imprimis propter Martis & Iouis primū congreſſum : in quo ſe Iuppiter
in termino mercurij exaltauit: mercurius autē aſpexit eorū cōuentū ex ſepti
mo bellorum domicilio quarto radio: Iuppiter etiam a Saturno & Mar

re oppressus fuit in sua exaltatione. Insuper omnes tres eleuauerunt se in decima domo sup Mercuriū: diffensiones: discordie: inimicie: bella fraudes: fallacia: inter europe ecclesiasticos & seculares principes. Spiritualiū tamē principū pecularia damna tam in dignitatibus quā fortunis: partim proprio & domestico liuoris veneno ppagata: partim externa vi inflicta. propter scđm Saturni & Martis in domo necis conuentū: vbi & Iuppiter a recto cursus tramite retrocedens: a Saturno & Marte oppressus fuit: legum peritorū iudicū: consulum: pretorū: rectorū ecclesiarū: & principatum & regnorū summa difficultatū: intoxicationū & oppressionū discrimina. qua de causa extorris iusticia errabit per omnia solitudinū inuia loca. Ex tercio Saturni & Martis scđo in diuitiarū domicilio coitu: vbi mercurius ex domo mortis ipsoꝝ cōgressui infestus: sibi dominiū horoscopi vendicauit: omnesq; retrogradi lunam in quinta ex quarto aspectu oppresserunt. ciuitatū moderatorū: & eorum qui fisci & ærarij publici curā gerunt captiuitates tormenta: exilia: mercatorū oppressiones: & fortunarum direptiones: florentiū rerum publicarū per priuatū comodū internicies. A quarta Iouis & Martis coniunctione nono in domicilio religionis celebrata: in quo se & tum saturnus cōtinuit. Mars aut in septētrione fuit eleuatus super Iouem & saturnū. Item a quinta Iouis et Martis eadem in domo colluctatione: vbi Mars etiā superior fuit: ecclesiasticorū multifarie & in corporibus & fortunis afflictiones. religionis per vniuersos ecclesiarū fines algor: obedientie habenarū nimia relaxatio: & per hoc sancti sacerdotij cōtemptus: fidei & iurisiurandi violentia: omnis ecclesiasticæ liberalitatis defectio. prediorū & sacrarū ædiū conflagratio. sanctorū ablatio vasorū. & in templis ipsis sacri cruoris per aras & pauimenta aspersio. noue secte et hereses. innumera alia mala. Vnde se se christi consecranci omnibꝫ cautele et custodie presidij circūvallare debebunt: ne taliū aduersitatum vi perculsi: tandem prorsus extabescant. propter inquā sextū saturni et martis concursus: qui in domicilio necis accidit: marte tum supra Iouē et saturnū sublimato: domino horoscopi existēte: cauda deniq; draconis mediū cœli obtinēte. rursus propter septimam Saturni et Iouis medio in cœlo salutationem: vbi se Iuppiter supra saturnū euexit: item propter Iouis et martis cōmixtionem que presenti anno in scorpione obuient: eiusce modi obstrepent ab omnibus mundi cardinibus horribiles calamitatum grandines: et in omnes prope septimi climatis tractus: quæ nullo chartarū numero: nec aliqua linguarū aut promptitudine aut elocutione facile cōplecti valebūt. vibrabūt hastas et lanceas pariter flāmines et digladiatores. pontifices et principes seculares. eadem quoq; seuitiæ flamma: cōcremabūtur templa et senacula. vix se se christus in ara: sacerdotis manibus: ab hostium insultibus tueri poterit: tāta furiet insania christicolarū cecitas in proprii redemptoris et saluatoris membra. Proh deum atq; hominum fidem quorsum euanescet salus christianæ reipublicæ: hinc profecto torrentes damnorum excurrent effringentq; & conterent omnes ecclesie cōtinentes. dūmodo equidem viscera aliquorū torquent dolorū torminibus: cruciae

cus et in cætera membra exteriora excutiantur necesse est. igitur dum media
 loca christianæ reipublicæ eiuscemodi sunt germania: italia: gallia: quæ
 gerunt se in corpore ecclesiæ: principalia membra: italia propter christi
 vicarium caput. germania propter imperatorem in quo totus vitalis impe
 rij & totius christianæ reipublicæ vigor consistere debet cor. gallia propter
 vicinitatem e qua ambobus locis sufficientes subsidiorum humores oriri
 possunt epar. fluctuant aliquibus bellorum procellis: opere precium est:
 vt & exteriores tractus Hispania: Britania: Sarmacia: similibus cõquassent
 & concutiantur motibus. qua ratione facile cõtingit totam periclitari ec
 clesiam. et sane: si sensuum sceptris (vt hætenus fecimus) obsecuti fueri
 mus: & non subiecerimus nos totis viribus rationis imperio: nauicula pe
 tri ad innumeras (vt dictum est) tribulationum & anxietatum syrtes cõ
 fringetur. quod solidioribus etiam potest cõfirmari testimonijs.

Caput sextum de tertia predicto
 rum approbatione ex certissi
 mis prophetarum & æter
 ne veritatis testimonijs.

I VERO IRRISORES NEC ISTVD POSSVNT
naturale certitudinis lumē apprehēdere: dirigant fidei sue
radios in sanctorū pphetarū testimonia: quę haudquaquā
ex aliquo nature fonte: humani ingenij: ambiguitatū: aut
errorum aut figmentorū stagno: sed æterne sapientiæ pela-
go effluerunt. ex eorū certe mysterijs & abstruse maiesta-
tis claritate: has ipsas turbulentias clarissime deprehēdent.
Siquidem cum vnica solet existere dei ecclesia: sicut vna vera fides: quā in
primo Abel iusto incēpit: perdurabitq; in æui vsq; finem. & eiusce ecclesia
appellat̃ a diuo Gregorio vniuersalis dei vinea. quēadmodū & æterna sa-
pientia nominat domū israel per Esaia prophetam electam vineam: vi-
ros vero Iuda: id est omēs ad dei cultum electos delectabile germen. item
Dauid sanctorū vatum princeps: vberimo prosequitur hanc vineam ser-
mone: cum hanc in sentētiam prorumpit. vineam de ægypto transtulisti:
eiecisti gentes: & plantasti eā. dux itineris fuisti in conspectu eius: & plan-
tasti radices eius & impleuit terram. Operuit montes vmbra eius: & ar-
busta eius: cedros dei. extēdit palmites suos vsq; ad mare: & vsq; ad flumē
propagines eius. Vt quid destruxisti maceriā eius: et vindemiant eam oēs
qui pretergradiunt̃ viam. exterminauit eam aper de filia: & singularis fe-
rus depastus est eam. deus virtutum cōuertere: respice de cœlo: & vide: &
visita vineam istam. Et perface eā quomodo plantauit dextera tua: & sup-
filium hominis quem confirmasti tibi. Iccirco recte sunt eiuscemodi pro-
phetiæ ab æterna veritate: ad suffulciendas salutiferas vites: rursus extir-
pandas in vinea domini labruscas & omēs malos fructus emisse & insti-
tute. Et sic non solum ad tempora regum Iude: sed et ad hos nostros dies
quibns Maximilianus imperio presidet: & ad oīa futura secula: quotiens
eadē vinea sterilefcere cōperit transferri: iam autē potissimū cum assiduis
victorum incrementis fertilitatē pene totam amisit: comodissime ad cōfir-
mationem predictorū applicari possunt. cum inquā luxuria: insolentia:
auaricia: & alia insolita & spurcissima scelera: totam vineam domini: pau-
cis bonorum operum vitibus ex tantibus superaauerūt: nihil certius diui-
nis ex vaticinijs expectari debet: quā ipsius æterni vinitoris dei indigna-
tio: grauisq; in delictorū turpitudine per famem: bella & pestilentia (qui-
bus flagellis malorum in fructuū hoc est operum incisione: loco vineati-
carū falciū veteri in lege semp vsus est) ac etiā p̃ alias grauissimas calami-
tates aīaduērsio. clamitātē æterno furore Ezechielis quinto. Ecce hierusa-
lem: quia cōtempnisti iudicia mea vt plus esses impia quā gētes: faciā ego
in medio tui iudicia in oculis gentium. tertia pars tui peste moriet̃: & fa-
me consumet̃ in medio tui. & tertia pars tui in gladio cadet: & complebo
furore meū: & requiescere faciā indignationē meam & cōsolabor. & iterū
duodecimo relinquam ex eis viros paucos a gladio fame & pestilentia: vt
narrent omīa scelera eorū in gentib⁹. Vnde & non nullas Esaie & Ezechie-
lis prophetias in medium producendas ratus sum: e quibus omniū mani-
bus certitudo ingeretur.

Caput septimum de primo Esaie propheta
 testimonio:quo probant christiana rei
 publica incomoda:sub forma vi
 nec quæ cum bonos fructus
 ferre debebat labruscas
 protulit.

VOMETERNA MISERICORDIA INCIDIT PER
 sermonem Esaie prophete in hanc sententiã: vinea facta est
 dilecto meo in cornu: filio olei: & sepiuit eam: & lapides ele
 git ex ea: & plantauit vineam electam: edificauitq; turrim
 in eius medio: & torcular extruxit in ea: & expectauit vt fa
 ceret vuas: & fecit labruscas. ppter ea: auferam sepem eius
 & erit in direptionem. diruam maceriem eius & erit in con
 culationem: & ponam eam desertam. non putabitur. & non fodietur. &
 ascendent super eam vepres & spine. & nubibus mandabo ne pluant sup
 eam imbrem. Nunquid ecclesiam christicolarum sub hoc mystico verbo

rum tenore explicare voluit: quæ per christum verbo: doctrina: & opere
& exemplo erecta est. in cornu: quod est scđm fideiū interpretum piam
opinionem: in altitudine sapientiæ & diuini consilij. filio olei: in gratiæ mi-
sericordie & scientiæ fecūditate. sepiuit eam quoq; angelorum custodia:
patriarcharum & prophetarū testimonij vallo. martyrum constantiæ so-
lideq; confessorum fidei macerie. elegit & ex ea sanctorū patrum Grego-
rij: Hieronymi: Ambrosij: Augustini & aliorum ingenij cratibus lapides:
malos et peruersos hereticos. inde edificauit in eius medio turrin euāge-
lice legis & apostolicæ doctrinæ: cui nulla tyrannorū seuiicia: nulla bestia-
rum atrocitas: nulla infidelitatis machina: nec minarū vel tormentorum
truculentia vim vnquā afferre potuit. coercuit inquā semp sacrilegas ma-
nus ab om̃ibus bonorum operum fructibus: qui consueuerunt in vinea
domini crescere. extruxit insuper in ea sacramentorum torcular: quibus
omniū fertilium operum succi: peccatorū fœcibus in infidelium cordium
dolijs relictis: exprimi solent. expectauit autē salutiferas vt produceret hec
vinea vuas: diuini amoris: humilitatis: castitatis: sobrietatis: & omniū alia-
rum ingenuarum virtutum: at ædedit labruscas teterrima scelera: horribi-
lesq; idolatrias: quibus vniuersa christiana respublica infecta est. Idcirco
furore dominus correptus amouebit sepem cœlestis custodie: vt sit in di-
reptionem: demonibus qui vniuersas mentes nostras (euulsis diuini ser-
monis segetibus) & errorum & seductionum decipulis capiant atq; inde
confundant. diruet maceriem omnis propheticæ munitiois atq; fidei ro-
boris: vt sit in conculcationē & domesticorū hostium insidijs: & exterorū
insultibus. erit deserta. haud putabitur diuinarum predicationū falcibus:
conticescet enim uero predicatorum auctoritas. ludicum quoq; obmu-
tescet seueritas. nec fodietur debite obedientiæ ligonibus: & sic ascendent
super eam vepres & spine scelerum fraudum fallaciarum & omniū turpi-
tudinum: & propter eiusce flagitiorum spurcitiā: tribulationes crucia-
tus & anxietates. mandabit & nubibus ne reddant super eam imbrem di-
uine inspirationis spiritus sancti: sanctorumq; angelorum salutiferas sug-
gestionēs. ne quicquā gratiæ omnino de cœlo defluat: nec pœnitentię nec
cōtritionis lachryme oculos nostros irrigent. sed cuncta sterilecant in ce-
citatis obstinatiæ & summe obdurationis ariditate.

¶ Caput octauum de scđo Ezechielis prophe-
tæ testimonio: quo declarantur ecclesiæ
discrimina propter horribiles idola-
trias: quas sub forma templi
salomonis preuidit.

QVIVSCEMODI AVTEM FRVCTVS SCILICET
 labruscas spinas & vepres : vinea domini iam pridem pro-
 ducere consueuerit. Ezechiel propheta clarissime indicare
 videtur : cū sub forma templi salomonis quadruplicē ido-
 latriam describere solet : qua quadruplices christianorum
 status perditissime iam cōtaminati existunt. Equidem octa-
 uo capite suorum vaticiniorū hunc in modum exclamare
 incipiēs : ego sedebam in domo mea & senes iuda coram me : & cecidit ibi
 manus domini super me & apprehendit me cincto capitis mei : & eleua-
 uit me spiritus inter cœlum & terram : & adduxit me in Hierusalem in vi-
 sione dei : & vidi iuxta ostium interi⁹ quod respiciebat ad aquilonē : fuitq;
 fm interpretes atrium immundorū idolum cœli. deinde in porta aquilo-
 nari scilicet atrij mundorum : abhominatiōes maiores vniuersa idola do-
 mus israel depicta in pariete : & septuaginta viros seniores stantes ante
 picturas : & thurificantes ipsis idolis. tum in porta atrij sacerdotū : abusio-
 nes multo abhominabiliōres : mulieres sedentes & plangētes adonidem.
 postremo in atrio sacerdotum : detestabilissimas abhominatiōes : viros

adorantes solem orientem. attingit primo idolatriam seculariū & populariū qui manuū opere & sudore victum queritant. sed o cōtaminatio-
nes patriciorum: senatorum: iudicum: presidum: censorum: nobilium:
principum & regum. tercio scelera cleri & primo spiritualium minorum:
qui sunt accoliti: subdiaconi: diaconi: presbyteri simplices. quarto abusio-
nes prelatorum: abbatum & pontificum. Primi siquidem qui duris labo-
ribus consueverunt sibi vitæ necessaria conquirere: die noctuq; crapule
dediti Baal bachum & cererem deos colunt: quibus etiā amplissima tem-
pla: hoc est domus quasdam publicas ad potandum & deuorandū sin-
gulis in locis constituunt. deinde aras in eis erigentes id est focos ad co-
quēdas lautas epulas: mactant oues & boues vt sacrificēt hymnosq; gau-
dij & leticiæ scilicet æterni dei blasphemias: & mutua cōiicia: iurgia: con-
tumelias & obtrectiones decantent. illorum sacrificium atrocibus cre-
bro seditionibus: homicidijs: fratricidijs & parricidijs terminari cōsuevit.
Secundi qui honoribus fortunis & auctoritate ijs antecellunt: nō solum
adorant idolum Baal deuoratoris cererem & bachū: sed innumeros deos
& deas: vxores pulchrytudine insignes: liberos: venaticos canes: comptos
equos: accipitres: ceruos: preciosam suppellectilem: thesauros: laudum ti-
tulos & triumphos: quinimo qui senectutis & reuerentiæ signa in fronti-
bus gerunt: seq; sapientes nominari sinunt: non verentur adorare reges &
principes: omnes expromunt adolationū: susurrarum delationū frau-
dum & fallaciarum blandicias: quo talium fauorem potius quā dei gra-
tiam sibi cōciliant. Tercij sunt ecclesiastici minores: qui tanquā ociose mu-
lieres: quæ Adonidē procum Veneris propter coitus defectionē plangūt:
totos dies totasq; noctes ea in sollicitudine absumunt: vt priapum vitæ
sue magistrum mollibus cibi & potus illecebris: concubinarū osculis &
amplexibus: Veneris quoq; vnguentis confoueat & alant: quo virium
in robore diu perdurare: atq; hoc modo suam pestiferā voluptatē sædo
virginum stupro: matronarū adulterio: in cœstu & sacrilegio explere pos-
sit. cunq; cupidinē pro deo vero et æterno sedulo excolere solent id agūt:
vt nunquā ab eius vel ministerio vel sacrificio conquiescant. Quid prohi-
crimen est nobis incōtinentius & impudentius: infantium per immortalē
deum pudicitia: vix est tuta a nostra libidine. Vltimi vero prelati: abbates
et pontifices dorsum contra templum vertētes: adorant solem orientem:
omnes equidem cogitationum: curarum: & laborum neruos eo tendunt:
vt temporalium rerum caduco fluxuq; puluere (religiōe cultuq; diuino
longe post habitis) impleantur. Quocirca seuerus vltor scelerum deus:
indigner exclamat: non parcet oculus meus: nec miserebor: & cū cla-
mauerint ad aures meas voce magna: non exaudiam eos. & si vniuersoz
rektor orationes nostras nō capeisset: quādiu tandē putatis nauigiū eccle-
siæ: incolume inter periculorum syrtes perduraturum sit.

¶ Caput nonum de tercio ezechielis propheta
 testimonio : quo exhibentur pœne & af-
 flictiones vtriusq; status ecclesiasti-
 corum & secularium: sub for-
 ma duarū sororum tur-
 piter fornicantium: &
 imprimis laicorū.

SEDET PROPHETA PAVLOPOST PRORVMPIE
 in alias horribiles abominationes: in omnia sane mortalia
 crimina : quibus prohdolor vterq; status ecclesiasticorū et
 secularium misere cōmaculatus existit. inuehit & calamita-
 tes quas propter eiusmodi contaminationes passuri sint:
 cum hunc in modū intonat. due mulieres filie vnus matris
 fuerunt: & fornicatę sunt in ægipto : ibi subactę sunt vbera
 earum. et fractę sunt mame pubertatis earum: nomina autē earum oolla
 maior: & ooliba soror eius minor: fornicata est igitur oolla: & insaniuit in
 amatores suos: assirios vestitos hiacincto: principes & magistratus: iuue

nes cupidinis & vniuersos equites atq; ascensores æquorū: & immundicijs
eorum polluta est. insuper fornicationes suas quas habuit in ægypto non
reliquit. propterea tradidi eam in manus amatorum suorum: in manus
filiorum assir: super quorum insaniuit libidine: ipsi discoperuerunt igno
miniā eius: filios & filias suas tulerunt: & ipsam occiderunt gladio. Quid
terius patres huius sermonis nitore inueniri potest: quid hac sentētia ve
rius: quid certius et dilucidius: heu dolor heu crimē: ambe inquā sorores:
vterq; status christianæ reipublicæ: is qui dei ministerio dedicat⁹ est sacer
dotalis: et qui per hunc diuine gratie reconciliari et consecrari debet se
cularis: turpiter fornicantur in ægypto: hoc est in tenebris peruerse consci
entiæ prauēq; voluntatis obscuritate: transgrediuntur cunctipotentis sal
uatoris nostri precepta: & a via veritatis et iusticiæ recedunt. subiguntur
& ibi eorum vbera: id est innocentia animorum: & puritas corporum ab
iniquis sensuum monstris brutalibusq; carnis cupiditatibus opprimunt.
franguntur quoq; eorum māmē pubertatis. igniculi pudiciæ: honesta
tis: probitatis & omniū virtutum extinguuntur ab impetuosis animi mo
tuum procellis & torrentibus. tamen oolla maior soror: hoc est seculares
appellationem sortiti a numero qui in his copiosior multo est quā in spiri
tualibus: insaniūt in assirios vestitos hiacincto: in superbie filios hiacincti
nis & schmaragdinis ornamentis fulgentes: in presumptionē: ambitionē:
iactantiā: ingratitudinē: adolationē: derisionem: pertinaciā: infidelitatem:
inobedientiā: erubescentiā boni: & omnē iniusticiā: quibus sceleribus
ita cupide ardentēq; indulgent: vt prope minimarū etiam virtutū memo
riam obmittere videantur. insaniunt & in principes & magistratus: in ca
pitales infandasq; delictorū spurcitiās: delicta in spiritū sanctum. et in iue
nes cupidinis in vtrunq; sexū indifferenter. inq; vniuersos æquites & ascen
sores æquorū: in omnes libidinis species: molliciem: incestum: sacrilegiū:
stuprum: adulterium: quæ quidem flagitia gradatim in summū sordium
aceruum excrescunt: nec etate minuuntur nec status: honoris vel dignita
tis conditione: in senibus æque ac adolescentulis viris & fœminis semp vi
gentia. adeo vt hoc nostro tempore: a summo vsq; ad infimum: ab infanti
vsq; ad maximū natu: omnia sint summis immundicijs polluta. Quāobrē
tradent in manus amatorū suorū: in enumeratorū scelerū alluie oībus
filijs & filiabus suis: operibus & operū fructibus: misere quantū ad aīam
et corpus peribunt. nisi volueritis capeffere sensum litteralem: vt seculares
fornicentur in ægypto cum assirijs: iuuenib⁹ cupidinis: principibus & ma
gistratibus: & vniuersis equitibus: eiuscemodi gentium morum: rituum:
consuetudinū: idolatriæ: colloquiorū: victus: amictus fœderum: amicitia
rum & omniū negotiationū cōmercia (ceu id ipsum apud christicolas fre
quentissimum esse solet) sibi vendicent: earū etiam manibus discerpi de
beant & tandiu affligi: donec omnia flagitia in propatulum exposita suffi
cienti poena expiata fuerint. potēs inquā est deus suscitare gentem aliquā
in vltimis orbis terre regionibus: & in has nostras oras diffundere: in no
stram vt iniquitatem animaduertant: eandemq; prorsus eradicent.

Caput decimum de quarto Ezechielis
prophetæ testimonio : quo enume-
rantur calamitates spiritualiū:
sub forma sororis minoris.

QUÆRIT SOROREM VERO MINOREM: DOMINVS
inuit statum ecclesiasticorū cum inquit: quod cum vidisset
eius soror ooliba: plus quā illa insaniuit libidine: detestabi-
lora videlicet perpetrādo scelera: quā seculares. Nam pre-
ter fornicationem cum egyptijs & assirijs: ducibus & ma-
gistratibus: vniuersisq; æquorū ascensoribus: vidit depictas
in pariete imagines chaldeorū: quod est auarorum homi-
num simulachra: oēm speciem auri & argenti: formā vsure simonie: men-
datorum: fallaciarū periurij sacrilegijq; & oīs iniusticiæ: quibus scelerū
illecebris pecunie & thesaurorū sordes exigi solent. vidit & similitudinem
filiorum babilonis: hoc est figmenta oppressionū & confusionū sanctissi-
me veritatis: cause viduarū et orphanorū vt satietur tēporalibus sordibus:
super quos filios insaniuit concupiscentia oculorū suorum: concipiendo

delectationem in istis scelerum studijs. cum aut venerunt tales virtutum
hostes ad cubile mamarū eius: scilicet ad conceptacula intellectualis vir-
tutis & ad consensus locum: polluerunt eam stupris id est post assensum
cœpit & actus ipsos exercere. Quare omnipotes vindicta infert pœnā sub
hoc verborum tenore. Ecce ooliba suscitabo omnes amatores tuos hoc est
omnes iniquitates tuas contra te: quæ nasum & aures tuas precident: au-
ferent omnem vim rationis & intellectus: & quæ remanserint gladio con-
cident: remouebunt & omnē exteriorum sensuum vigorem: vt quo te ex
istis afflictionum angustijs diuertere debeas nec facile intelligere aut sen-
tire possis: tam in animo quā in corpore cruciatus excipias. & denudabūt
te vestimentis tuis: priuabunt te omni virtutū & bonorum operum habi-
tu. & tollent vasa glorie tue: virtutum & bonorū operum merita: atq; inde
meritorū premia æternam foelicitatem. & sic reuelabitur ignominia tua
rum fornicationum: quia in via in perfidia & iniquitate sororis tue scilicet
secularium ambulasti. calicem tribulationum & anxietatum sororis tue
bibes profundum & latum. & eris in derisum & subsannationem: homi-
nibus & demonibus: & vbera tua lacerabis: dolore & mœrore cor tuum
& cōscientiam discindens: quia oblita es mei & proiecisti me post corpus
tuum: inherendo solis temporalium secum curis: & solitudinibus: pro-
pter easdemq; omnē scelerum turpitudinē (vt dictum est) perpetrando.
An non patres: nos gens sancta populus acquisitionis solemus aliquan-
do sanctitatem nostram in profundam perditionis paludem demergeret:
& sacram vnctionem nostram vilissimo precio vendere. deniq; corpus &
animam demonibus loco pigneris subijcere: plura vt sacerdotia pluresq;
thesauros possidere valeam⁹. si vero volueritis sensum litteralem capeffe-
re: vt clerus chaldeorum & babiloniorū infectetur vitæ turpitudinem: eo-
rumq; sculptilium deorum cultum: minime christi professionem. certius
nihil futurum est: quā vt aliquando harum gentiū spurcicia in intima vsq;
ecclesiæ viscera penetret: cleroq; nasum & oculos et aures p̄cidat: ac etiam
denudet eum omnibus vestimentis: censibus & redditibus: auctoritate &
potentia. tollat quoq; vasa gloriæ eius: aurea & argentea ornamenta: ca-
lices: & omnia sacrorū conceptacula. mare siquidem mediterraneū extat: p̄
quod omnis infidelitatis perfidia: quocunq; temporis momento domino
permittente in has nostras oras penetrare potest. quinimo. si longinquis
ex terrere regionibus huc non perreperit presto est eius propago heretici
videlicet: q; prope in vmbilico ecclesiæ resident. sunt et satrape in conspectu
nostro qui quotidie aliquid plumarū ecclesijs euellere solent: propensi
usq; elaborare: vt a maiorib⁹ pie religioseq; extructa templa: amplissimis
exornata & sacerdotijs: & exaggerata stipendijs redditibus & censibus po-
pulent: quā vel ea debito in statu conseruet vel diuitijs acumulent: deus
inquā optimis maximus exorandus est: horum vt tyrannorū nefandum
ausum: nostramq; ignominiam dedecus & obprobrium sempiternū in-
tercipere velit.

Caput vndecimū de quinto Ezechielis pphate testimonio:
 quo patefiunt generalis status christianæ reipublicæ abu-
 siones: eiusq; calamitates: sub forma mulieris pau-
 perrime nate: & a magno viro educate: atq;
 tandem etiam matrimonialiter despon-
 sate: quæ tñ omniū ingrata benefi-
 cioꝝ exponit se oīm adulterio.

UVAMQVAM HEE PROPHETIE SINT ITA CLA-
 re & perspicue: vt a mediocriter etiā litterato et vulgari intel-
 lectu predito teneri queant. tamen sequens ezechielis vati-
 ciniū ecclesie statū ita dilucide explicat: tum quantū ad eiꝝ
 e iusticiæ tramite excessum: tum etiam calamitates: quas eā
 ob causam excipere debet: vt nec pueri etiā intelligentiā
 & sensum fugiat. inquit enim hierusalem tibi dixi viue: dixi
 inquā tibi in sanguine tuo viue: scilicet quādo primo te erexi per doctrinā:
 salutifera exempla & passionē meam: te viuificaui: æternisq; delicijs conse-
 craui. & cū tyrannorū es seuiicia vario tormentoꝝ necisq; genere discerpta:

haud permisi te in tribulationibus tuis deficere: multiplicatā quasi germē
agri dedi te: & multiplicata es & grandis effecta. quādo videlicet Costan-
tinus magnus exaggerauit te ingentibus atq; magnificis regnō & prin-
cipatū diuionibus. peruenisti ad mundū muliebrē: instar puellę crescen-
tis ad tempus perfectionis & cōnubij. vbera tua intumuerūt scilicet aucto-
ritas & potentia tua creuerunt. & pilus tuus germinauit: obediētia & re-
uerentia. eras nuda & confusione plena: destituta omī subsidio: inops &
exul: omībusq; referta tyrannorū & persecutorū ludibrijs odio & inuidia.
expandi amictum meū sup te: meā diuinā angelicā & humanā protectio-
nem. & operui ignominia tuā per istam gratiā. & iuravi tibi. & ingressus
sum pactum tecum: tradendo petro potestātē ligandi & soluendi in cōelo
& in terra. Item alibi: si oblitus fuero tui hierusalem obliuioni detur dexte-
ra mea. laui te aqua scilicet baptismatis. & emūdauī sanguinē tuum ex te
originale peccatū. vnxi te oleo chrisimatis: & vestiui te discoloribus. calcia-
ui te hiacintheo. & cinxi te bisso. & ornaui te ornamēto. & dedi armillas in
manibus tuis. & torquē circa collum tuum: & inaurē: coronā in capite.
& ornata es auro & argento: hoc est nihil existit de istis p̄ciosis rebus mū-
di relictum: quo non cōdecorauerim pōtīfices & sacerdotes reges & prin-
cipes tuos: eorum prope omīa membra peculiari exornata sunt insigni.
insuper simulā & mel & oleū comedisti: quod est quicquid in cibo & po-
tu decimis et oblationibus excellentissimum inueniri potest: id ipsum prin-
cipibus & sacerdotibus tuis pre omnibus concessum est. & decora es fa-
cta vehementer nimis. et profecisti in regnū: et egressum est nomen tuum
in gentes propter spectem tuam: quia perfecta eras in decore meo: quem
polueram super te. habēs autē fiduciam in pulchritudine tua: id est in ful-
gore honoris tui et glorię: atq; in splendore potentię et auctoritatis: expo-
suisi fornicationē tuam omī transeunti: cum omībus legum dei peruer-
soribus: tam iudeis hereticis gentilib⁹ quā christianis: victus cōsuetudinē:
et omnium negociationum cōmertia agitendo. Et sumens de vestimentis
meis fecisti tibi excelsa inde consuta: de ecclesiarum redditibus et censibus
exerces ambitionis et insolentię: pomparū et omniū mundanorū appara-
tum stipendia. tulisti & vasa decoris tui: & fecisti tibi imagines masculi-
nas: altariū ornamenta: calices & reliquiarū cōceptacula: in stupri: adulte-
rij: sacrilegij: incestus: & illius infandi delicti quod fari non licet mercedē
collocas. & oleum meū & thimiama meū posuisti coram eis in odorē sua-
uitatis: idipm quod in p̄ctorū expiationē offerri solet: olei panis carnum
pecunie & aromatū: id totū in luxurie spurciā absumis. Et post oēs ab-
hominatiōes tuas: non es recordata dierū adolescentie tue: qñ eras nuda
& cōfusione plena: cōculcata in sanguine tuo. Et fecisti tibi prostibulū in
cunctis plateis. ad omē caput vie edificasti signū prostitutionis tue. Vereor
p̄fecto vereor hāc eloq; veritatē: tot iā esse in vrbib⁹ p̄stibula: qđ flaminū
ædes esse solēt. totq; cunabula deuotionē nostrā ab antelucana orationū
inuiigilantia retrahentia: quod libri in domicilijs nostris inneniri possunt.
Quāobrem: cum ecclesia est tantis malorū & sordibus fœdata: ingerit domi-

nus pœnam qua eam concussurus est: inquiens. Ego extendā manū meā super te: quod est diuinā vindictam. & auferā iustificationē tuam: vt nulla sit in te iusticia: oīa cōfunde: fauoris blandimētis: spe munerū & pollicitationū gerant. neq; orphanorū neq; viduarū cause & calamitates iudicum corda discindant. Et dabo te in aīas odientū te: audi meretrix verbū: nū dabo ignominia tuā: & videbunt omēs turpitudinē tuā. dabo te in manū effudentū sanguinē. destruēt lupanar tuū. & denudabūt te vestimentis tuis. & auferēt vasa decoris tui & derelinquēt te nudā: plenāq; cōfusione. & lapidabūt te lapidib⁹. & trucidabūt te gladijs suis. & cōburent domus tuas igni: & desines fornicari. plures alias pphetias in mediū afferre possem tñ si illas obstinacia retercit: & alias quoq; dānabit. Vnde finē studebo appellare: ne prolixitas sermonis mei temporib⁹ vestris tediū ingerat.

Caput duodecimū de enumeratarū calamitatū rerūq; oīm conclusionē: cum adiectione quorundā articulorum concordantium astronomicā certitudinem cum theologica veritate: liberantiūq; autoris dicta ab erroris decipulis.

IVARE COLENDISSIMI PATRES CVM SE TAM manifesta signa coeli et terre: dei & nature nuncijs: tam clara mutationis mundi indicia: tamq; efficaces humane & diuine prescientiae testes in mediũ ingerere solent. quinimo pleraq; incomodorum infausta initia & tempus & christianã rempublicam iam pridem preoccupare cœperũt. clamitantibus prope omnibus imperij statibus: vniuersisq; christianę reipublię conditionibus conquerētib; de aduerse fortune telis. Eui-
gilate vt crebrius exhortatus sum: e tarditatis somno: in celeritatis lucem: tamq; vestre quã subiectorũ vestrorum saluti pro virili vestra consulite. eiusmodi malorum discriminibus hoc modo occurrentes. imprimis extruite e bone prouidentię: pacis & cōcordie: mutuorum & consiliorũ & subsidiorum trabibus aliqua robusta propugnacula. deinde e subiectorũ obedientia atq; promptitudine obsequendi: quas quidẽ fidelis admonitio seu instructio solerter adhibita facile cōciliare poterit: nõnullas bellicas machinas efficite. tum vniuerso clero & populo: qui summe deuotionis: & diuine charitatis lorica: sacri dei timoris galea: scuto sanctę spei: fortitudinis feminalibus: tibialibusq; vere fidelitatis: mucronibus sanctę crucis: cereis & facibus pœnitentię contritionis & confessionis armati esse debebunt: in ordines & gradus (ceu in exercitu fieri solet) digestis. procedite in campum recōciliationis diuine clementię: bellũq; orationũ & deuotissimarũ ad deũ supplicationũ per vosmetipsos frequētatē: omnia scelerũ monstra: quę predictas calamitatũ tempestates in nos cōcitare vident: videlicet: malos ritus: mores et consuetudines: stupra: adulteria: incestus furta: sacrilegia: homicidia: priuatam vtilitatem: vsuram & versuram: lanceis nouę reformationis & omniũ rerũ in melius institutionis passim cōficientes. postremo post deuictos delictorũ hostes: omnes sacerdotũ & populi turmas: munite salutaribus perseverantię assidueq; exercitationis bonorum operum presidijs: tum nedum imperium: sed vniuersa christiana respublica omniũ malorum turbinibus erepta: altioribus & spiritualium et temporalium dotium fastigijs sublimabitur.

¶ At si fortasse aliqui forent scrupulosi sacrarũ insectatores litterarũ: obscuriq; rerum tum naturalium & cœlestium: tum humanarũ interpretes: qui hũc meum sermonẽ prorsus vellent vicio dare: pertinaciterq; hoc pacto cōtendere: quomodo ecclesia nullam omnino cum astris habeat cōuenientiã: sicut nec liberum hominis arbitriũ a fati dependere possit: contra rationem contraq; sanctorũ patrum opiniones & decreta: hoc ipsum foret asserere. Hijs non prius prosequantur verba & p̃bationes meas iniqua interpretatione: aut obprobrio aut ludibrio: quã subsequentes articulos sedulo voluerint & reuoluerint. in his nempe perspicue offendunt: in quibus ecclesia vel christiana respublica: similiter liberum hominis arbitrium: cum stellarum influxu & fati congruere solent & in quibus non.

Articulus primus.

E Sanctam dei ecclesiam generaliter: vel etiā quantū ad priuatas fidelīū congregationes: in his que sunt fidei & religionis: astrorū influxui: indeq; corruptibili mutationi (ceu pleriq; astrologie professores: cunctas sectas & leges: christi æternā legem: haudquaquā excipiendo: stellarum norme atq; inde lubricæ defectioni fm motuū cœlestium mutationem perperam subegerunt) subijcere: nedum est erraneum: & ab ecclesiastica veritate alienum: sed ab astronomica quoq; certitudine remotissimū: absurdum: et abhominabile: quippe quod nature vires excedit: sublimi miraculosaq; dei virtute dirigitur gubernatur & conseruatur: nequid aliquam cum stellis habere conuenientiam.

Articulus secundus.

E Rursum ex astris quippiam futuri affirmare: quod fatali necessitate & certitudinaliter omnino & infallibiliter euenire debeat: quodq; diuine prophetiæ astronomicis inquisitionibus magnarum coniunctionum significationes applicando: corroborari possint: nedum est dei om̃ipotentie detrahere: sed nature vim afferre.

Articulus tercius.

E Sedet si quispiam garriret: liberum hominis arbitriū fatorum cōstringi cathenis: stellarūq; influxu ad malum bonum ve: officiorū etiam ministeria compelli atq; necessitari: ceu qui sub libra nascantur nūmulari sint futuri: sub signo piscium piscatores: hic nō solum diuine & humane legis solueret maiestatem: sed totam nature infringeret ordinem: ac etiam cœli et inferni claustra effringens: deū creature subijceret imperio. quæ amētia: a claro rationis humane lumine tam remota existit: quā cœlumi stellatū a terra distare solet. Vnde cum pleriq; falsi bestialesq; cœlestium disciplinarū interpretes: ac potius naturæ pcruersores & corruptores: eiusmodi infandos errores in libros effudissent: non solum catholici doctores diuus Augustinus: Gregorius: & alij: sedet veri religiosiq; astronomie periti: eadem deliramenta: om̃ibus repercusserunt contradictionum: reprehensionū: reiectionū & dānationū malleis. Gregorio dicēte absit a cordib; fidelīū vt fatum aliquid esse dicāt. alibi Ptolomeo sapiens dominat; astris.

Articulus quartus.

E At pie religiosq; affirmare: ecclesiam dei in his que naturam contingunt: humanasq; consultationes mores & actus: quantū ad rerum temporarium augmentū vel decrecentiam: cœlestibus dispositionibus & inclinationibus: non simpliciter quidem necessarijs & sufficientibus: sed remotis

& cōtingentibus subiacere: non est erraneum: nec diuine veritati: nec ap-
probatorum astronomorū assertionibus contrarium: quinimo clarum
et perspicuum. Quoniam quidē cōtrahentibus corporibus humanis (velu-
ti nullum in eis offenditur tam minutū membrum: quod non e cœlo ali-
quem influxus vigorem capessere soleat) a cœlesti aliqua vel occulta vel
manifesta virtute: tñ ignee & sicce qualitatē: vt inde anime ex carnis cōta-
gione aliquibus rancoris animi: odij: inuidie: inimicitiarū: seditionū & bel-
lorum facibus accendantur: vincentēq; sensualitate: rationis & religionis
propugnacula haud fuerint obiecta: ex eiusmodi motibus priuati fide-
lium cœtus regna & principatus: atq; inde tota ecclesia cōturbari potest:
tribulationum quoq; magnitudine: & in cultu diuino: & in temporalib;
fastigijs sumopere cōminui.

Articulus quintus.

Eodem modo cauta assertionē contendere: astrorū ex constellationi-
bus pleraq; futura precognosci remote & contingenter: quinimo quedā
certitudinaliter & infallibiliter: vtputa quæ ex causā determinata & infal-
libili scaturire solent: ea sunt planetarū congressus: luminarium eclipses
et similia: quæ circa motum cœlestium corporum considerari queunt: nō
solum est primam causam debito afficere cultu: sed sed am sua & potētia
& maiestate exaggerare.

Articulus sextus.

Sic simpliciter fateri: q; cōstellationes astrorū: ea q; sunt fm inferiorē na-
turā ad varios effectus: et in hominibus ad varios mores: ad ambitionem
& insolentiam: odium & inuidiam: auaritiā: luxum: torporem animi &
corporis: stupra: adulteria: incoestus: molliciē: furta: sacrilegia & homici-
dia: rursus probitatem: honestatē: sobrietatem: temperantiā: castitatem
atq; alias virtutes: ad externarū etiam & fortuitarū rerum: honorū: digni-
tatum & diuitiarū: rursus inopie: paupertatis miseriarū & erumnarum
accessum: disponant & inclinent: scdm eandem dispositionem inclinatio-
nemq; cōtingentem & remotā. Si quoq; brutales homines per virtutes cō-
trarijs inclinationibus non resisterint: proni istas malas inclinationes inse-
quantur: atq; inde hee ipse dispositiones a perito astronomo: astronomi-
ca calculatione complecti possint: nec est catholicis doctoribus: nec qui-
busuis alijs sapientibus repugnare: sed ambiguitatum impedimenta: tam
e theologica quā astronomica certitudine remouere.

Articulus septimus.

Deniq; si quispiam reuerenter intulerit: naturam tanquā pedissequam
suum dominum & creatorem insequentē: eidem & fideliter ministrantē

mirificis dei operibus in multis concurreret: atque eius diuine omnipotentie per coeli & astrorum virtutem cooperari: vtpote in plerisque stupedis prodigijs: virtutem naturalem cum æterni fabricatoris manu concurrere ceruimus. signa etiam naturalia pleraque omnipotentis operationes supernaturales præcurrere & præsignare: haudquaquam aberrat a theologica veritate.

CPlures possem in mediū articulos proferre: nam centum viginti extant: qui tercio mutationis mundi libro: ita equidem tres libri: qui incude adhuc pendent: inscripti sunt: complectuntur. At quoniam hi septem articuli: omnes & difficultatum & ambiguitatum nodos dissoluunt. Cæteros ab hoc loco in eundem librum transtuli. nihil aliud reliquum est: quā lector sedulo obtester. meam piam mentis intentionē & admonitionem: humano & benigno iudicio: æqua iustaque interpretatione prosequi velint. non ilico perlecto titulo: nomineque meo cognito: in cachinum ludibrij & reprehensionis stimulos (ceu plerique solent maleuoli obrectatores) prorūpere. Si etenim scabre lucubrationes mee: non redolent aristotelicam aut platoniam: virgilianam aut ciceronianam sapientiæ: eloquentiæ: verborum & sententiarum fragrantiam. nec madent fluido mathematicæ cœlestisque scientiæ liquore. nec quidem theologica impregnate grauitate satis translucent. adijciant obsecro aliquid de suo: quo vel errores euellant: vel defectus adimpleantur: hocque modo salus miserorum non negligatur. nisi forte nonnullos picture afflexerint. quorum sermo esse posset: viro graui & sacerdoti indignum omnino esse & ludibriosum: his leuibus & puerilibus oblectamentis indulgere. his facile respondebo. cum omnia bonarum artium studia ad tantū contemptū redacta sunt: quod ne ante pedes quidem iacentes clerici: luxu auaricia & crapula prepediti tollerent: quid quod longa pertractos serie sermones lectitare deberent. opere precium est: scripturarum tenor: picturarum formis & figuris exprimat: quibus occupatus animus non tam diu quē admodū in legēdo fieri solet defatigetur. Et si lectio vel tedio vel negligentia pretermissa: parum fructus attulerit: picture a periculis conferuent.

Impressum Nurnberge per me Georgiū
Stuchs ciuem Nurnbergen. An
no. M.D. viij. Septimo kalen
das Nouembris.

